

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและผลกระทบจากปัญหาสารเสพติดนั้น ได้ปรากฏอยู่ในรายงานผลการวิจัย เรื่อง การทบทวนองค์ความรู้ เรื่อง สภาพปัญหา และมาตรการในการจัดการกับปัญหาการใช้สารเสพติดในภาคใต้ (ชอลดา พันธุเสนา และคณะ. 2546) ซึ่งเป็นชุดวิจัยเดียวกันกับงานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ดังนั้นในบทที่ 2 ของงานวิจัยนี้ จึงนำเสนอเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สารเสพติด และปัจจัยเสี่ยง

ประภาสী สุขทรศนีย์ (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น ศึกษาเฉพาะเขตชุมชนแออัดคลองเตย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ตามแนวลึก พบว่า ความยึดมั่นต่อการกระทำที่สังคมยอมรับ การคบเพื่อนที่ใช้สารเสพติดและความผูกพันกับโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น ในชุมชนแออัดคลองเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กุลลาบ รัตนสังธรรม และคณะ (2538-2540 : บทคัดย่อ) สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ของนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยอาศัยรูปแบบการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบตัดขวาง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศ ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้จำนวน 2,677 คน นักศึกษามีปัญหาเสติดน้อย โดยพบนักศึกษามากกว่าร้อยละ 80 มีความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์ มากกว่าร้อยละ 75 มีการรับรู้ความเสี่ยงและความรุนแรงของยาเสพติด รับรู้ประโยชน์และอุปสรรคและสิ่งกระตุ้นพฤติกรรมของการป้องกันยาเสพติด สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ระดับ $< .05$ ดังนั้นจึงควรหาแนวทางการพัฒนาสัมพันธภาพในครอบครัวให้เข้มแข็ง เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของวัยรุ่นให้ได้

อารีย์ เงินแย้ม (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมกำบังกั้นการสูดดมสารระเหยของนักเรียน ชั้นมัธยมปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 379 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันกำบังกั้นการสูดดมสารระเหยอยู่ในระดับปานกลางและมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันกำบังกั้นการสูดดมสารระเหยอยู่ในระดับพอใช้

เป็นครั้งคราว) จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 502 คน รายได้ของทุกคนในบ้านรวมกันกลุ่มเสพติดเฮโรอีนสูงกว่ากลุ่มเสพติดสารระเหยเล็กน้อย

กลุ่มนักเรียนเปรียบเทียบกับร้อยละ 76 อาศัยอยู่กับบิดามารดา และบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 84 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาารบรื่นดีเป็นส่วนมาก รายได้ของทุกคนในบ้านรวมกันสูงกว่ากลุ่มเสพติด โดยที่กลุ่มนักเรียน ม.5 มีสูงกว่ากลุ่มนักเรียน ปวช. ปี 2 เล็กน้อย

ธนพัฒน์ นาทิพัฒน์ (2539 : บทคัดย่อ) พฤติกรรมการใช้ยาฆ่าของนักศึกษา:กรณีศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคนิค ในภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้ยาฆ่าสูงถึง 214 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนักศึกษาที่เคยใช้แต่เลิกแล้ว อีกจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ปลายในการเสพยาฆ่าพบว่าส่วนใหญ่จะเสพโดยวิธีใช้ไฟลนแล้วสูบควันเข้าปอด คิดเป็นร้อยละ 70.9 รองลงมาคือกินเหมือนยาทั่วไป ร้อยละ 19.6 สำหรับปริมาณยาที่ใช้เสพในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่เสพครั้งละ 1 เม็ด รองลงมาคือครั้งละ ½ เม็ด ส่วนเหตุผลที่ใช้ยาฆ่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพื่อแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ส่วนเหตุผลว่าเพื่อให้อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้นานขึ้น การพิจารณาปัจจัยภูมิหลังที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าของนักศึกษาพบว่า ในส่วนของเพศ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชายมีแนวโน้มที่จะใช้ยามาสูงกว่านักเรียนหญิง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่การสมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาฆ่า ความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดา ความรู้สึกผูกพันกับสถาบันและครูอาจารย์ ความเชื่อในบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ของสังคม ความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สังคมยอมรับ และความแน่นอนในการลงทะเบียน ซึ่งตัวแปรทั้งหมดพบว่า การสมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาฆ่ามีขนาดความสัมพันธ์สูงที่สุดส่วนตัวแปรที่มีขนาดความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ความรู้สึกผูกพันกับสถาบันและครู-อาจารย์

กฤษกร เจือดี (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเสพติดตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 475 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม พบว่า

1. เจตคติต่อการใช้ยาเสพติด และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะใช้ยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติไม่ตัวอย่างมากต่อการใช้ยาเสพติด โดยที่กลุ่มตั้งใจจะใช้ยาเสพติดมีเจตคติไม่ดีค่อนข้างมากต่อการใช้ยาเสพติด แตกต่างกับกลุ่มตั้งใจจะไม่ใช้ยาเสพติดที่มีเจตคติไม่ตัวอย่างมากต่อการใช้ยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการใช้ยาเสพติดว่า จะทำให้ร่างกายทรุดโทรม และสุขภาพจิตเสียอย่างมาก แต่จะทำให้สนุกสนาน ร่าเริง อารมณ์ดี สัมความทุกข์ คลายเครียดบ้างเล็กน้อย และการใช้ยาฆ่าจะทำให้ชยัน มีพลังค่อนข้างมาก

4. กลุ่มตัวอย่างประเมินผลในการใช้ยาเสพติดว่า การที่ร่างกายทรุดโทรมและสุขภาพจิตเสียเป็นสิ่งที่เลวร้ายมาก และการที่สนุกสนาน ร่าเริง อารมณ์ดี ลืมความทุกข์ คลายเครียด ชยันมีพลัง เป็นสิ่งที่เลวบ้างเล็กน้อย

5. กลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยตามกลุ่มอ้างอิงค่อนข้างสูงในการใช้สารเสพติด โดยกลุ่มตั้งใจจะใช้ยาเสพติด มีการค่อยตามกลุ่มอ้างอิงบ้างเล็กน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติดว่า เป็นไปไม่ได้อย่างมากที่พ่อแม่และญาติของเขาคิดว่าเขาควรใช้ยาเสพติด เป็นไปไม่ได้เพียงเล็กน้อยที่เพื่อนและตำรวจคิดว่าเขาควรใช้ยาเสพติด และมีความเชื่อว่า คนชายายาคิดว่าเขาควรใช้หรือไม่ใช้ก็ได้

7. กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจต่ำที่จะค่อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด

8. กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจค่อนข้างสูงที่จะไม่ใช้ยาเสพติด ยกเว้นการสูบบุหรี่ ที่มีความตั้งใจเพียงเล็กน้อยที่จะไม่สูบบุหรี่

เมตัจ โพธิ์อ้น (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการป้องกันแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้า ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยแบบสำรวจ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการป้องกันแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าใน 5 ด้าน คือ (1) ด้านประชาสัมพันธ์ (2) ด้านส่งเสริมกิจกรรม (3) ด้านวิชาการ (4) ด้านป้องกันและประพฤตินิดเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียน (5) ด้านติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ส่วนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับน้อยถึงปานกลาง และระดับน้อยถึงไม่มีปัญหา มีเพียงด้านเดียวที่มีปัญหาในระดับปานกลางถึงมาก คือ ด้านการป้องกันการประพฤตินิดเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียน เฉพาะประเด็นขาดอุปกรณ์ในการตรวจสอบสารยาบ้าในปัสสาวะนักเรียนและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งยังขาดการคุ้มครอง

รัฐพล อินทรวชิร (2540 : บทคัดย่อ) สภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้าและพฤติกรรมการเสพยาบ้า เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ซึ่งแบ่งเป็นผู้เสพยาบ้าที่ต้องโทษจำคุก ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษชายและหญิง จำนวน 18 ราย และผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์ จำนวน 12 ราย ผลการศึกษาครั้งนี้ สภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 14-38 ปี มีการศึกษาตั้งแต่ระดับ ป.4 จนถึงระดับปริญญาตรี อาชีพที่พบมีทั้ง นักเรียนทำงานกลางคืน ขับรถบรรทุก ใช้แรงงาน รับจ้างทั่วไป หรือเป็นพนักงานบริษัทและโรงงาน ทำกิจการส่วนตัวและว่างงาน ส่วนใหญ่เป็นโสด มีรายได้และฐานะครอบครัวที่แตกต่างกันดี ปานกลางและ

ยากจน ครั้งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีพ่อแม่หย่าร้างหรือพ่อแม่และพี่น้องหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นแบบปล่อยอยู่อาศัยทั้งที่มีขอบเขตและสัดส่วนชัดเจนและแบบไม่มีขอบเขตและสัดส่วนที่ชัดเจน เช่น สลัม แฟลต ชุมชนแออัด การรับประทานอาหาร สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ต่างคนต่างกิน ก่อนเสพยาบ้าสุขภาพโดยรวมปกติ หลังจากเสพแล้วเริ่มมีการเจ็บป่วยมากขึ้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า ปัจจัยนำได้แก่ สภาพปัญหาครอบครัว ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดที่ผิดและการมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้า น้อย ปัจจัยที่เอื้ออำนวยได้แก่ สภาพการณ์ที่อยู่ใกล้กับยาบ้า การเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ใช้เสพยาบ้า และการขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อขบวนการปราบปรามยาบ้า พฤติกรรมการเสพยาบ้า ส่วนใหญ่เริ่มการใช้อย่างผิดกฎหมายเมื่ออายุต่ำกว่า 18 ปี และเคยใช้ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ มาก่อนได้แก่ บุหรี่ สารระเหย กัญชา และเฮโรอีน จุดเริ่มต้นและการรู้จักกับยาบ้าแบ่งเป็นจากภายในบ้าน แล้วย้ายจากโรงเรียนและที่ทำงาน ทั้งนี้โดยอาศัยการเรียนรู้จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า การซื้อขายและที่มาของยาบ้า

นิการ์ตน์ จำสมบุรณ์ (2540 : บทคัดย่อ) ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแบบความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนชายหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน และวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาจำนวน 2 แห่ง ในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมเป็นจำนวนของนักเรียนทั้งสิ้น 590 คน ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีความรู้ ความเข้าใจในอันตรายและพิษภัยของยาเสพติดที่มีต่อสุขภาพเป็นอย่างดี ผลจากการวิเคราะห์การจำแนกหมู่เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ปรากฏว่าเพศการศึกษาของมารดา รายได้ของนักเรียน และลักษณะของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยสำรวจสภาพปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิดของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2539 โดยกลุ่มตัวอย่างจากทั่วประเทศจำนวน 15,306 คน ประกอบด้วย นักเรียนมัธยมศึกษา 53 โรงเรียน 15,306 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง 45 คน แพทย์และพยาบาล 23 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ 23 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) จากจำนวนตัวอย่างที่นักศึกษาราย 11 ตัวอย่าง พบว่านักเรียนมีการใช้ทุกตัวอย่าง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ สุรา บุหรี่ สารระเหย ยาบ้า กัญชา (2) นักเรียนชายใช้ยาในทางที่ผิดมากกว่านักเรียนหญิงในทุกตัวอย่าง (3) ผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด คือ เฮโรอีน รองลงมาคือ สุรา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยสำรวจสภาพปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิดของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2539 โดยกลุ่มตัวอย่างจากทั่วประเทศจำนวน 15,306 คน ประกอบด้วย นักเรียนมัธยมศึกษา 53 โรงเรียน 15,306 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง 45 คน แพทย์และพยาบาล 23 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ 23 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) จากจำนวนตัวอย่างที่นักศึกษา 11 ตัวอย่าง พบว่านักเรียนมีการใช้ทุกตัวอย่าง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ สุรา บุหรี่ สารระเหย ยาบ้า กัญชา (2) นักเรียนชายใช้ยาในทางที่ผิดมากกว่านักเรียนหญิงในทุกตัวอย่าง (3) ผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด คือ เฮโรอีน รองลงมาคือ สุรา

บุญชร เจือตี (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเสพติดตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 475 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม พบว่า

1. เจตคติต่อการใช้ยาเสพติด และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะใช้ยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติไม่ดียังมากต่อการใช้ยาเสพติด โดยที่กลุ่มตั้งใจจะใช้ยาเสพติดมีเจตคติไม่ดีค่อนข้างมากต่อการใช้ยาเสพติด แตกต่างกับกลุ่มตั้งใจจะไม่ใช้ยาเสพติดที่มีเจตคติไม่ดียังมากต่อการใช้ยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการใช้ยาเสพติดว่า จะทำให้ร่างกายทรุดโทรม และสุขภาพจิตเสียอย่างมาก แต่จะทำให้สนุกสนาน ร่าเริง อารมณ์ดี สัมความทุกข์ คลายเครียดบ้างเล็กน้อย และการใช้ยาบ้าจะทำให้ขยัน มีพลังค่อนข้างมาก
4. กลุ่มตัวอย่างประเมินผลในการใช้ยาเสพติดว่า การที่ร่างกายทรุดโทรมและสุขภาพจิตเสียเป็นสิ่งที่เลวร้ายมาก และการที่สนุกสนาน ร่าเริง อารมณ์ดี สัมความทุกข์ คลายเครียด ขยันมีพลัง เป็นสิ่งที่เลวบ้างเล็กน้อย
5. กลุ่มตัวอย่างไม่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงค่อนข้างสูงในการใช้สารเสพติด โดยกลุ่มตั้งใจจะใช้ยาเสพติด มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงบ้างเล็กน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
6. กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติดว่า เป็นไปไม่ได้อย่างมากที่พ่อแม่และญาติของเขาคิดว่าเขาควรใช้ยาเสพติด เป็นไปไม่ได้เพียงเล็กน้อยที่เพื่อนและตำรวจคิดว่าเขาควรใช้ยาเสพติด และมีความเชื่อว่า คนขายยาคิดว่าเขาควรใช้หรือไม่ใช้ก็ได้
7. กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจต่ำที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด
8. กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจค่อนข้างสูงที่จะไม่ใช้ยาเสพติด ยกเว้นการสูบบุหรี่ ที่มีความตั้งใจเพียงเล็กน้อยที่จะไม่สูบบุหรี่

นีออน พิณประดิษฐ์และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า

1. ภูมิหลังทางสังคมของนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด (ระดับที่หนึ่ง) กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด (ระดับที่สี่) พบว่า นักเรียนชายมีพฤติกรรมติดสารเสพติดมากกว่านักเรียนหญิง ช่วงอายุไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดสารเสพติดมีผลต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติดนักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติดเป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่านักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาและนักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี

2. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ พบว่า นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด (ระดับที่หนึ่ง) มีความสัมพันธ์กับพ่อแม่ดีกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด (ระดับที่สี่) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า นักเรียนที่ไม่ลองยาเสพติดแม้ว่าจะถูกชักชวนได้รายงานตนเองว่าพ่อแม่เลี้ยงดูตนเองด้วยความรัก มีเหตุผล และฝึกให้ตัดสินใจควบคุมตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ได้ลองใช้สารเสพติดจนถึงขั้นต้องการการบำบัดรักษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด (ระดับที่หนึ่ง) มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดีกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติดแม้ว่าจะถูกชักชวนได้รายงานตนเองว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมีเหตุผล ไม่ตามเพื่อนหรือพึ่งพาเพื่อนมากกว่านักเรียนที่ได้ลองใช้สารเสพติดและต้องการการบำบัดรักษา

หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) การศึกษาสาเหตุการติดสารเสพติดและความคาดหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด กรุงเทพมหานคร ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสาเหตุการติดสารเสพติดและความคาดหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่ติดสารเสพติดและเข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด 1 วัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การติดสารเสพติดและความคาดหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติพฤติกรรมของเยาวชนในโรงเรียนก่อนเสพยาเสพติด พบว่าเยาวชนร้อยละ 55.17 มีความตั้งใจในการเรียนหนังสือระดับปานกลาง และร้อยละ 58.62 มีคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนในเทอมสุดท้ายน้อยกว่า 2.00 เยาวชนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.66 เคยหนีเรียน เยาวชนร้อยละ 72.41 เคยใช้สารเสพติดขณะเป็นนักเรียน ส่วนใหญ่เคยใช้สารเสพติดทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สารเสพติดที่ใช้ในโรงเรียน ได้แก่ บุหรี่ ภัณฑุชา เฮโรอีน และยาบ้า ส่วนใหญ่มีเพื่อนในโรงเรียนที่ใช้สารเสพติด ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการใช้สารเสพติด พบว่าสารเสพติดที่เยาวชนเริ่มใช้เป็นลำดับที่ 1 มากที่สุด ได้แก่ บุหรี่ ลำดับที่ 2 ได้แก่ สุรา ลำดับที่ 3 และ 4

ได้แก่ กัญชาและเฮโรอีนเช่นกัน ลำดับที่ 5 ได้แก่ เฮโรอีน ลำดับที่ 6 ได้แก่ ยาบ้า และลำดับที่ 7 ได้แก่ สารระเหย เยาวชนส่วนใหญ่เริ่มสูบบุหรี่เมื่ออายุ 15 ปี สาเหตุของการเสพสารเสพติด พบว่า สาเหตุของการเสพสารเสพติดครั้งแรกเยาวชนส่วนใหญ่ร้อยละ 86.67 คือ อยากรลองเอง และรองลงมาร้อยละ 12.33 คือ เพื่อนชวน

จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส (2542 : บทคัดย่อ) โครงสร้างทางสังคมของโรงเรียนกับการแพร่ระบาดของยาบ้า :ศึกษากรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างทางสังคมซึ่งในที่นี้หมายถึง การจัดระเบียบทางสังคมมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายในโรงเรียน ครูทำงานเฉพาะหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพิกเฉยต่อปัญหายาบ้าและปัญหาอื่น ในขณะที่นักเรียนถูกกระทำจากการจัดระเบียบทางสังคมและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน มีการทำทนายระเบียบ มีการต่อรอง หลบครูป่ามั่วสุมตามห้องน้ำและมุมปลอดภัย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวมีผลต่อระยะห่างทางสังคมระหว่างครูนักเรียน ครูไม่เอาใจใส่ ไม่ใกล้ชิด ขาดความรักและความเอื้ออาทรต่อนักเรียน ขาดการควบคุมจากภายใน การควบคุมบังคับจากภายนอกไม่ได้ผล มีผลให้นักเรียนบางคนได้ยาบ้ามาใช้ เข้าไปติดยา และนำมาแพร่ระบาดในโรงเรียน ส่วนเงื่อนไขสำคัญที่มีผลการได้ยาบ้า การเข้าไปติดยาบ้า และการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนก็คือ การที่มีแหล่งยาบ้า หาขายง่าย ราคาพอซื้อได้ และมีการนำยาบ้าที่ผู้ขายมีกำไรดี เข้าสู่โรงเรียนได้ง่าย ขายง่าย ไม่มีคนควบคุม และการควบคุมไม่ได้ผล โรงเรียนเอาผิดไม่ได้ เหล่านี้คือเงื่อนไขซึ่งมีผลต่อการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียน การศึกษาเครือข่ายการแพร่ระบาดของยาบ้า พบว่ามีหลายแบบแผน ได้แก่ นักเรียนรับยาบ้าจากผู้จำหน่ายรายใหญ่และรายย่อยนอกโรงเรียน นำมาจำหน่ายให้กับเพื่อนในโรงเรียนผู้จำหน่ายยาบ้ารายย่อยนำยาบ้ามาส่งให้กับนักเรียน

วันชัย ธรรมสังการ (2543) ได้วิจัยเรื่อง การแพร่ระบาดของสารเสพติดในเด็กและเยาวชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจากในและนอกระบบโรงเรียน จำนวน 965 คน และ 523 คน ผลการวิจัยพบความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์เคยและไม่เคยลองเสพสารเสพติดกับเพศ ช ญ ระดับการศึกษา ลักษณะการพักอาศัยของเด็กและเยาวชน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ช่วงเวลาของการเกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว การเคยเห็นเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ ดื่มสุรา/เบียร์ สูบกัญชา/ใบกระท่อม สูดดมสารระเหย/กาว กินยาบ้า สูบฝิ่น สูบเฮโรอีน และจำนวนเพื่อนสนิทที่เคยเห็นสูบบุหรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์การเสพสารเสพติดกับตัวแปรอื่นที่สนใจศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบพบว่า ประเภทของเด็กและเยาวชนจากในและนอกระบบโรงเรียน มีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพชอบทำทนาย ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความมีอิสระจากเพื่อน การรับรู้ความยาก-ง่ายในการหาซื้อสารเสพติดจากชุมชนที่อาศัยอยู่ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดจากสื่อบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่าง

ในตัวแปรอื่นที่สนใจศึกษา ผลการเปรียบเทียบระหว่างเด็กและเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านเจตคติต่อสารเสพติด ความมีอิสระจากเพื่อน การรับรู้ความยาก-ง่ายในการหาซื้อสารเสพติดจากชุมชนที่อาศัยอยู่ การรับรู้ความยาก-ง่ายในการหาซื้อสารเสพติดจากบริเวณโรงเรียนและแหล่งใกล้เคียง การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดจากสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในตัวแปรอื่นที่สนใจศึกษา ผลการเปรียบเทียบระหว่างเด็กและเยาวชนที่เคยและไม่เคยทดลองเสพสารเสพติด พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพชอบทำหาย เจตคติต่อสารเสพติด ความสัมพันธ์ในครอบครัว การชักชวนให้ทดลองเสพสารเสพติดจากเพื่อน การรับรู้ความยาก-ง่ายในการหาซื้อสารเสพติดจากชุมชนที่อาศัยอยู่ การรับรู้ความยาก-ง่ายในการหาซื้อสารเสพติดจากบริเวณโรงเรียนและแหล่งใกล้เคียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในตัวแปรอื่น

ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ โดยการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม และจำแนกตามกลุ่มเด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน นับถือศาสนาพุทธ และนับถือศาสนาอิสลาม พบผลที่ตรงกันกล่าวคือ การชักชวนให้ทดลองเสพสารเสพติดจากเพื่อน สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเสพสารเสพติดของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นลำดับแรกในทุกกลุ่ม รองลงมา ได้แก่ บุคลิกภาพชอบทำหาย และเจตคติต่อสารเสพติด ซึ่งสลับลำดับที่ในการอธิบายบ้างตามกลุ่มการวิเคราะห์ โดยมีข้อสังเกตว่า การรับรู้ความยาก-ง่ายในการหาซื้อสารเสพติดในชุมชนที่อาศัยอยู่ สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเสพสารเสพติดเพิ่มขึ้นจากสามตัวแปรดังกล่าวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องพบว่า ในปัจจุบันการแพร่ระบาดของสารเสพติดรุนแรงกว่าในอดีตที่ผ่านมา และมีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ด้านวิธีการแพร่ระบาดของสารเสพติดมีหลายวิธี เช่น การใช้เด็กและเยาวชนเป็นผู้จำหน่าย การใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจบีบบังคับให้จำหน่ายหรือทดลองเสพ การเจอกับเครื่องอุปโภคบริโภค รวมถึงการใช้อำนาจรัฐเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมโดยอ้างการเพิ่มรายได้และเสียภาษีให้รัฐเพื่อทำการผลิตสิ่งเสพติดออกมาจำหน่าย ด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติดสามารถทำได้หลายวิธี โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัว ผู้ปกครองไม่ทำเป็นตัวอย่างให้เด็กและเยาวชนเห็น การใช้กลไกของสื่ออย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการใช้กลไกอำนาจรัฐ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางกฎหมาย การส่งเสริมให้เกิดกลุ่มหรือองค์กรต่อต้านสารเสพติด ด้านการแก้ไขปัญหาสำหรับเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดไปแล้ว และผลกระทบต่อเนื่องจากการที่มีเด็กและเยาวชนติดสารเสพติด ควรจะมีการประสานงานกันในทุกๆระดับ เริ่มจากด้านนโยบาย การวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพสูงสุด

อมรา ศรีสังข์จั้ง (2545) ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ การใช้สารเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนักศึกษาทุกคณะทุกชั้นปี จำนวนทั้งสิ้น 553 คน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เคยใช้สารเสพติดมีจำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 ประเภทของสารเสพติดที่ใช้ ได้แก่ เหล้า/เบียร์ ร้อยละ 57.4 รองลงมาได้แก่ บุหรี่ ร้อยละ 36.0 และ กัญชาร้อยละ 0.8 ผู้ที่เคยลองเสพสารเสพติดในขณะศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุดร้อยละ 60.8 พบว่าส่วนมากร้อยละ 69.4 อยากลองด้วยตนเอง ในจำนวนกลุ่มที่ใช้สารเสพติดดังกล่าว นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ดื่มเหล้า เบียร์ ร้อยละ 78.7 รองลงมาคือ สูบบุหรี่ ร้อยละ 19.1 นักศึกษาชายสูบบุหรี่ ร้อยละ 51.5 ดื่มเหล้า เบียร์ ร้อยละ 48.5 ส่วนลักษณะการพักอาศัยที่เอื้อต่อการเสพติดว่าในนักศึกษาชาย ได้แก่ การเช่าบ้านรวมกันมีสัดส่วนของผู้เสพสูงสุด คือ ร้อยละ 86.5 ส่วนนักศึกษาหญิงที่เคยลองเสพสารเสพติด พักอาศัยบ้านญาติหรือบ้านเพื่อนมีสัดส่วนสูงสุดที่ร้อยละ 86.7

ปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักศึกษาเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ บุคลิกภาพชอบทำท่าย การเสพสารเสพติดของเพื่อนทัศนคติต่อสารเสพติด และ ความรู้ความเข้าใจต่อสารเสพติด โดยปัจจัยทั้ง 4 สามารถอธิบายพฤติกรรมการเสพสารเสพติดของนักศึกษาได้ ร้อยละ 39.6